

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610252 Västersjön

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610252 Västersjön

Kommun: Torsby

Områdets totala areal: 1557,6 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2004-04-01, regeringsbeslut M2002/3916/Na, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

7310 - Aapamyrar

9010 - Taiga

9080 - Lövsumpskog

91D0 - Skogsbevuxen myr

1081 - Bredkantad dykare, *Dytiscus latissimus*

1926 - Slät tallkapuschongbagge, *Stephanopachys linearis*

A001 - Smålom, *Gavia stellata*

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

A104 - Järpe, *Bonasa bonasia*

A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus*

A127 - Trana, *Grus grus*

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

- A166 - Grönbena, *Tringa glareola*
A222 - Jorduggla, *Asio flammeus*
A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*
A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*
A338 - Törnskata, *Lanius collurio*
A409 - Orre, *Tetrao tetrix tetrix*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Västersjön är de prioriterade bevarandevärdena skogen med naturskogskaraktär på fastmark samt de mer eller mindre öppna myrmarkerna. Förekomst av den utpekade vadarfågeln grönbena som föredrar öppna myrmarker är också prioriterad i området.

Motivering: Hela skogs- och myrmosaikområdet ingår i Myrskyddsplan för Sverige (Naturvårdsverket 1994, revidering 2007) och stora delar av områdets myr-/våtmarker är placerade i högsta naturvärdesklassen (klass 1) i Värmlands läns omfattande våtmarksinventering.

Prioriterade åtgärder: Området behöver få ett långsiktigt skydd. Den huvudsakliga skötselriktningen för områdets fyra prioriterade naturtyper (taiga, aapamyrar, skogsbevuxen myr samt öppna mossar och kärr) är fri utveckling genom intern dynamik och att våtmarkerna lämnas orörda. Åtgärder genom igenpluggning av diken för återställa hydrologin i vissa delar av myrkomplexet behöver dock utföras.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Västersjön har en tydlig vildmarksprägel och består till stor del av ett stort myrkomplex av aapamyrskaraktär där vissa delar av myrmarken hävdades under myrslättereperioden. Myrkomplexet består av strängflarckärr, svaga välvda mossar, sluttande mossar, topogena kärr, strängblandmyr, sumpskog och åmader längs meandrande vattendrag. Myrmarken uppvisar stora variationer både vad det gäller öppenhet och vegetationssammansättning. Översilade sumpskogar och rikkärr bjuder på intressanta och artrika växtsamhällen. Här kan arter som gräsull, strutbräken, kramsrams, ormbär, korallrot, gullpudra, fjälldunört, källört, tibast, torta, lundstjärnblomma, knärot, ängsnycklar och spindelblomster påträffas.

Västersjöns myrkomplex har en flikig struktur vilket ger området karaktär av skog-/myrmosaik. Skogen i och omkring myrkomplexet varierar kraftigt. Här finns torr tallskog, friska partier med blåbärsgranskog, fuktiga barrblandskogar, gran- och blandsumpskogar, gråal- och björkkärr och tallbevuxna myrar. Skogsslutningen i områdets södra del innehåller många källsprång och bäckar. Källsprången är mycket artrika och hyser flera näringskrävande arter. Ett antal kalkgynnade mossor har även påträffats, detta trots att inga kalkhaltiga jord- eller bergarter är kända i området.

Flera av de mindre fastmarksholmarna i Natura 2000-området har naturskogslignande karaktär.

Vad det gäller skogsmarken kring myrkomplexet är den till stor del påverkad av äldre avverkningar. Ett flertal till Natura 2000-området angränsande/närliggande biotoper har dock av Skogsstyrelsen utpekats som nyckelbiotoper. Trots avverkningar hyser även Natura 2000-området många värdefulla biotoper med rik kryptogamflora. Här har arter som gammelgranslav, norsk näverlav, violettgrå tagellav, vågig sidenmossa och vedticka påträffats.

Utöver höga botaniska värden i myrmark och sumpskogar är fågellivet rikt. Under 1980-talet genomfördes en länsomfattande myrfågelinventering, vilken visade att Västersjön utgjorde Värmlands främsta myrfågelobjekt. Anledningen till den höga art- och individrikedomen är de öppna myrvidderna i kombination med förekomst av stora och små vattenytor samt de varierande skogsbestånden i myrmarkens närhet. Bland häckfåglar på myren kan nämnas trana, storspov, ljungpipare, grönbena, gluttnäppa och gulärta. I Västersjön finns en skrattnåskoloni som varierar både i storlek samt i häckningsframgång. I denna koloni har även dvärgmåss uppträtt under häckningstid. Silltrut har konstaterats häcka vid ett flertal tillfällen, vilket är unikt för inlandet. I de omgivande sumpskogarna påträffas bl.a. tretåig hackspett. Dessa sumpskogar var även förr ett säkert tillhåll för videsparv. Denna sparv är förmodligen utgången som häckfågel i Natura 2000-området, vilket dock inte beror på att naturmiljön där har ändrats utan sannolikt är det i övervintringsområdena som problemen för arten föreligger. Sammanlagt har omkring 150 fågelarter observerats i området, varav några riktigt anmärkningsvärda. Ett fynd av storlabb mitt i skrattnåskolonin i juni 2004 var uppseendeväckande.

Länsstyrelsen Värmland genomförde en naturvårdsbränning under 2015 inom Natura 2000-området Västersjön inom projektet LIFE Taiga. Området som brändes var cirka 69 hektar stort och beläget i den östra delen. Skogarna i bränningsområdet utgjordes huvudsakligen av tallskogar. Syftet med bränningen var att glesa ut tallbestånden och ge dessa en mer naturlig struktur och för att skapa framtida naturvärdesträd i form av brandskadade tallar. Området tilläts få glödbrinna under några dagar efter bränningen för att gynna brandinsekter och få fram blottad jord, viktig även för frösättning. Efter bränningen av området kvalificerar sig 48,1 hektar skogsmark till naturtypen taiga (9010).

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, markavvattnande åtgärder och annan exploatering är vanligtvis de största hoten mot de utpekade naturtyperna i Natura 2000-området Västersjön. Större uttag av träd kan bland annat skapa markförstöring och förändra hydrologin, orsaka brist på gamla träd och död ved, samt leda till konkurrensutsättning för arter knutna till naturtyperna. Contorta-tall är ett främmande trädslag som förekommer i Natura 2000-området. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan också indirekt utgöra hot. Kvävenedfall och sur nederbörd kan även på sikt utgöra indirekta hot, främst gäller det känsliga lavar och mossor. På sikt kan även brist på brand utgöra ett hot.

Se även beskrivning av negativ påverkan för utpekade naturtyper.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetilstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en

tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap. 4 § miljöbalken).

- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Tillstånd till torvtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Anmälningsskydd eller tillståndsskydd för vattenverksamhet råder enligt 11 kap. miljöbalken.
- Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:13) innebär krav på tillstånd för utsättning av fisk och vattenlevande kräft- och blötdjur.
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken.
- Nästan hela Natura 2000-området är klassat som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Stora delar av Natura 2000-området utgörs av våtmarker som ingår i klass 1 (mycket högt naturvärde) i våtmarksinventeringen.
- Två mindre områden i Natura 2000-området berörs av formellt skydd i form av biotopskydd (se "Dokumentation").

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Inom delar av myrkomplexet förekommer ett antal diken som har en avvattnande effekt. Myrområden med dikespåverkan finns bland annat strax norr om Östersjön, sydost om Västersjön och längs kanalen/vattendraget till Östersjön samt i den nordöstra delen av Natura 2000-området. Restaureringsåtgärder i form av t.ex. dämning är önskvärda. I samband med detta kan möjligen viss biotopvårdande slyröjning vid dessa diken behöva göras. De negativa effekterna av den grävda kanalen från Västersjön bedöms numera ha upphört eller åtminstone minskat genom bävrars dämmande aktiviteter. Eftersom bävrars verksamhet inte kan garanteras i området kan det behöva utredas om några andra åtgärder är eller kan tänkas bli nödvändiga i framtiden.
- Det bör utredas i vilken omfattning tidigare skogsbruk i området, genom direkt eller indirekt avverkning samt eventuella markavvattningsåtgärder, kan ha påverkat strukturer och hydrologin i de skogsbevuxna myrarna (naturtyp 91D0) och om några åtgärder (som t.ex. igenläggning av diken) är nödvändiga.
- Västersjön är en sänkt myrsjö. Tecken har noterats på att denna sänkning och avverkningar i närheten har orsakat förändrad hydrologi och ett påbörjat igenväxningsskede. Bladvass finns i delar av sjön och under de senaste årtiondena har ett ökat uppslag av vedartad växtlighet i myrmarkerna runt sjön kunnat konstateras. Det är viktigt att följa denna utveckling om den fortskrider eller stagnerar så att åtgärder kan sättas in för att motverka denna utveckling.
- Contorta-sanering bör ske för att undvika spridning inom Natura 2000-området. Ytor med contorta-tall finns på flera håll längs Natura 2000-områdets gräns. I den nordvästra delen finns contorta på en fastmarksholme en bit in i Natura 2000-området (norra delen av Storholmen). Förekomsten av detta främmande trädslag är till största delen i yngre skog men den förekommer även i utpekad naturtyp i form av taiga.

Övriga bevarandeåtgärder:

- Nästan hela Natura 2000-området Västersjön är i dagsläget utan formellt områdesskydd (två områden med biotopskydd finns). Hela Natura 2000-området är dock inköpt av staten för naturvårdsändamål och är planerat att utgöra ett blivande naturreservat. Vid samråd och annan rådgivning om skogsbruksåtgärder i runtomliggande skogsbestånd bör särskild uppmärksamhet riktas mot att eliminera risken för markskador som kan förändra hydrologin inom Natura 2000-området.
- Västersjön har i länsstyrelsens bränningsplan bedömts vara ett lämpligt objekt för naturvårdsbränning. Som utgångspunkt för urval av områden lämpliga för bränning har varit en

bedömning av skogarnas brandhistorik. Ytterligare indikationer på brandhistorik har även varit fynduppgifter av rödlistade arter och i synnerhet sentida fynd av brandgynnade arter som tyder på att skogsbrandens effekter fortfarande har en inverkan i landskapet.

Bevarandetillstånd

Se respektive beskrivning av bevarandetillstånd för de utpekade naturtyperna och arterna.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 18,09 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 17,07 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Natura 2000-området Västersjön förekommer naturtypen öppna mossar och kärr i ett flertal separata delytor vilka inte ingår i myrkomplex med naturtypen aapamyrrar (7310). De flesta av dessa myrrar är mindre än en hektar, medan ett fåtal täcker en yta på ett par hektar.

Naturtypen är mycket varierad och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrrar med en krontäckning mindre än 30 %. De myrtyper eller myrelement som inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår också. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tubbildningar. Naturtypen indelas i två undergrupper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren. Slätter kan dock bedrivas.

För att den ingående naturtypen öppna mossar och kärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av öppna mossar och kärr (7140) ska vara minst 17,07 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. De öppna mossarna och kärren kan variera mellan att vara helt öppna till att ha en krontäckning på 30 %. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen och domineras av vitmossor. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärllväxter (tämligen allmän) och mossor (allmän-riklig).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av

naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.

- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Några ytor och motsvarande cirka en tredjedel av arealen med naturtypen öppna mossar och kärr inventerades i fält 2008. Dessa har klassats utgöra fullgod Natura-naturtyp. Detta skulle kunna indikera att myrområdena som ligger separat från de stora myrkomplexen med aapamyrt (7310) inte har berörts av markavvattnande åtgärder likt de som utförts i en del av områdena i myrkomplexen. Bevarandetillståndet bedöms som oklart men förmodligen gynnsamt.

7310 - Aapamyrar

Areal: 895,35 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 894,35 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på drygt hälften av den totala ytan i Natura 2000-området Västersjön. Inom aapamyrskomplexet ingår även fyra andra naturtyper som undertyper. Dessa är myrsjöar (3160), öppna mossar och kärr (7140), skogsbevuxen myr (91D0) samt rikkärr (7230), varav den sistnämnda är ytmässigt begränsad. Aborrtjärnen, Väster- och Östersjön är några av myrsjöarna (och de största) som ingår i aapamyrskomplexet. I myrkomplexet finns mossar av nordlig typ med strängstruktur. Myren består även av ett stort antal strängflarkkärr med tydliga strukturer. Största delen av myren täcks av vidsträckta topogena kärr och mer eller mindre tallklädda mossar av nordlig typ.

Aapamyrar är myrkomplex som är mosaiker av hydrologiskt sammanhängande myrmark. Aapamyr förekommer i alpin och boreal biogeografisk region. Aapamyren är nordlig och bäst utbildad ovan Limes Norrlandicus (Norrlandsgränsen). De sydligaste aapamyrarna förekommer i södra Värmland och Västmanland. Normalt är aapamyrar över 20 hektar och omfattar vidsträckta öppna myrpartier. Aapamyren domineras ofta av kärr eller blandmyr i de centrala delarna. Strängflarkkärr och olika typer av blandmyrar klassas alltid som aapamyr. Andra myrtyper som därutöver kan ingå i ett aapamyrkomplex är t.ex. mossar av nordlig typ, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr, som kan vara fattiga till rika, källor och källkärr, palsmyrar, mader (sumpkärr) och sumpskog på torvmark. Ingående naturtyper klassas som undertyper. Kärren kan vara fattiga till rika samt oligotrofa till mesotrofa. Vissa ingående typer kan ha ett torvdjup som är grundare än 30 cm. Samtliga myrtyper kan vara öppna eller helt trädklädda. Undertypernas trädäckning följer respektive naturtyp. Inom aapamyren kan tuvor, höljor, dystrofa småvatten, dråg, bäckar och mader förekomma. Morfologiska strukturer i torven i form av tuvor, höljor, strängar, gölar, flarkar och enstaka palsar kan förekomma inom några av de ingående myrtyperna. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren.

För att den ingående naturtypen aapamyrar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av aapamyrar (7310) ska vara minst 894,35 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan. Hydromorfologiska strukturer som är väl förknippade med naturtypen ska vara allmänt förekommande i myrområdet (exempelvis fastmattor, mjukmattor, lösbottnar, strängar, öppna vattenytor). Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma i naturligt öppna myrområden. För trädbevuxen myrmark ska småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa

omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Här ska även naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet påverka dynamik och struktur. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig-/våtmarkskontinuitet inom grupperna kärlväxter och mossor (tämligen allmän förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Brytning av torv.
- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Naturtypen aapamyrar med ingående undertyper besöktes/inventerades i fält 2008. Ungefär hälften av ytorna och motsvarande cirka 75 % av den totala arealen besöktes/inventerades. Drygt en fjärdedel av ytorna och motsvarande drygt 10 % av den besökta/inventerade arealen med naturtypen klassades utgöra icke fullgod Natura-naturtyp. Myrkomplexet är till stor del opåverkat av mänskliga ingrepp men anslutande skogsmark är brukad på många håll och hydrologisk påverkan i form av diken finns i ett flertal områden med aapamyr samt i komplex med undertyper. För att på sikt uppnå ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen som helhet i Natura 2000-området krävs att diken åtgärdas så att hydrologin återställs. Från Västersjön finns en grävd kanal. Denna kanals negativa effekter har dock upphört eller åtminstone minskat genom bävrars dämmande aktiviteter.

9010 - Taiga

Areal: 238,54 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 238,27 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Natura 2000-området Västersjöns skog-/myrmosaik förekommer naturtypen taiga i hundra bestånd spridda över hela området. Cirka 60 % av bestånden är mindre än två hektar. Det största beståndet med taiga är knappt 20 hektar.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädsiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

För att den ingående naturtypen taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återintroduktion av naturliga störningar, såsom brand, som viktiga processer.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 238,27 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet inom följande grupper: mossor, lavar och svampar (tämligen allmän förekomst).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Brist på dynamik. Brist på vissa stadier i skogens utveckling kan få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Exempel på viktiga dynamiska krafter är brand, översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, t.ex. betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen och invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Ett mindre antal områden och samtidigt en mindre andel av den totala ytan med naturtypen taiga inventerades i fält 2007 (10 % av antalet ytor/bestånd och motsvarande knappt 14 % av den totala arealen av dessa). Samtliga dessa områden med taiga klassades utgöra icke fullgod Natura-naturtyp. Bland annat var förekomsten av gamla träd och/eller död ved för liten. Övriga ytor med naturtypen har besökts i fält. Huvuddelen av dessa (54 %) klassades också utgöra icke fullgod Natura-naturtyp. Stora delar av taigan i Natura 2000-området har således inte tillräckliga strukturkvaliteter för att nå upp till naturskogskaraktär. Bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 0,88 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen lövsumpskog förekommer i Natura 2000-området Västersjön i två små områden, varav det ena är beläget i den västra delen av Natura 2000-området och det andra i den östra delen.

Lövsumpskogarna har sin tyngdpunkt i södra delen av landet och förekommer i boreal och kontinental region. Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig till blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Skogarna finns både på mineraljord och på torvmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, där ask/triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Till följd av den fuktiga marken står träden ofta på socklar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning.

Bevarandemål

Betydelsen av naturtypens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för naturtypen.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom naturtypens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för naturtypen.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 14,29 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 14,27 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Natura 2000-området Västersjön förekommer naturtypen skogsbevuxen myr i flera separata delytor vilka inte ingår i myrkomplex med naturtypen aapamyrar (7310). Huvuddelen av dessa trädklädda myrar är till ytan mindre än en hektar, medan ett fåtal är upp till fem hektar stora.

Naturtypen omfattar myrar (över 30 cm djupt torvtäcke) som är skogsbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen ska vara minst 30 %. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogsbevuxna kärren får ha en krontäckning på högst 70 %. Vid tätare krontäckning räknas de till sumpskog eller taiga. Vegetationen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter. Skogen ska vara av, eller i en relativt nära framtid kunna utveckla, naturskogskaraktär m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning och torvtäkt. Naturtypen skogsbevuxen myr finns ofta i anslutning till större våtmarksområden (aapamyrar och högmossar) och behandlas då som en del av dessa.

För att den ingående naturtypen skogsbevuxen myr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 14,27 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Olika barr- och lövträdsarter ska förekomma i trädskiktet vilket ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång myr- och skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område

med denna naturtyp.

- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling och markberedning.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka trädföryngringen.
- Exploatering.
- Brytning av torv.
- Tillförsel av kalk eller aska kan ge vegetationsskador (främst mossor och lavar).
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador och dikning som förutom att det ger mekaniska skador även påverkar hydrologin.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Delytorna med naturtypen skogsbevuxen myr har inte inventerats i fält, dock har cirka en tredjedel av delytorna och motsvarande drygt halva totala arealen med naturtypen fältbesökts. Dessa ytor har klassats utgöra icke fullgod Natura-naturtyp. Skogsmarken kring myrkomplexet är till stor del påverkad av äldre avverkningar och detta gäller troligtvis även skogen som växer på myrmark. Bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt.

1081 - Bredkantad dykare, *Dytiscus latissimus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bredkantad dykare har inventerats i Natura 2000-området Västersjön. I juni 2006 sattes fångstfällor ut i själva Västersjön, som är en dystrof sjö (brunvattensjö) i öppen myrmark, samt i vattnet vid Hynndammen. Arten påträffades på båda dessa lokaler. Det är inte känt om den även förekommer i de två övriga större myrsjöarna inom Natura 2000-området (Abborrtjärnen och Östersjön) eller i någon av de mindre myrsjöarna.

Bredkantad dykare förekommer i oligotrofa-mesotrofa sjöar samt i djupare dammar och torvgravar. Sjöarna ska ha tät strandvegetation samtidigt som det måste finnas stora vegetationsfria vattenpartier. Dykaren påträffas vanligtvis i de yttre delarna av strandvegetationen. Längs stränderna finns ofta täta bestånd av högväxta starrarter och sjöfräken. I södra Sverige hittar man den vanligtvis i oligotrofa sjöar, längre norrut ökar andelen fynd i mera näringsrika sjöar.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

1926 - Slät tallkapschongbagge, Stephanopachys linearis

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Natura 2000-området Västersjön har arten inte eftersökts ännu i det område där naturvårdsbränning utfördes 2015. Detta beror på att man inväntar en eventuell population har växt till sig så att chanserna att finna arten blir goda. Arten förväntas att kunna påträffas i Natura 2000-området eftersom arten tidigare har påträffats i områdets omgivningar.

Slät tallkapschongbagge utvecklas främst i pågående brandljusbildningar på tall, vilket är begränsade brandskador på träd. Skadorna uppstår oftast nertill och på en sida av träden. Trädet försöker successivt övervalla med ny bark samtidigt som skalbaggar och deras larver gnager i gränsen mellan död och levande vävnad. Detta substrat tar ofta slut efter tre-fem år, men kan i vissa fall fortgå i 10-20 år på grova träd och träd med större skador. Larvutvecklingen sker i den brända innerbarken och tar vanligtvis ett år. Larver och vuxna skalbaggar påträffas tillsammans året om. Spridningsförmågan har visat sig vara måttlig hos slät tallkapschongbagge. En effektiv kolonisation verkar kunna ske till brandfält som ligger upp till en mil bort. Sannolikheten för en kolonisering på större avstånd är även beroende av storleken hos källpopulationen, ju större denna är desto högre sannolikhet att avlägsna brandfält koloniserar.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A001 - Smålom, Gavia stellata

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare tid har smålom observerats under häckningstid inom ett begränsat landskapsavsnitt i vilket Natura 2000-området Västersjön ingår. De flesta observationerna har gällt två fåglar och förmodligen ett par.

Lämpliga häckningsplatser för smålommen utgörs i allmänhet av små och fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktigt då arten är störningskänslig främst under ruvingen (mitten av maj - början av juli i södra Sverige). Arten är långlivad art med relativt låg reproduktion. Under häckningstid utsträcks provianteringstureorna till fiskrika vatten upp till cirka en mil från häckningslokalerna. Smålommen är en flyttfågel som närmast övervintrar i södra Östersjön.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 1300-1900 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

Smålommen är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ett till två par har observerats under senare tid i Natura 2000-området Västersjön. Häckningsframgången har varierat.

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växtlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatser. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en kringdrivande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 4700-7300 par. Arten har ökat nästan explosionsartat efter början av 1900-talet, då den närmade sig utrotning på grund av bl.a. jakt med bara cirka 20 häckande par kvar på avsides belägna lokaler i Lappland. Sedan 1950-talet har den också etablerat sig i södra Sverige, där den numera är vanlig och delvis ersatt knölsvanen i gårdsdammar och liknande. De senaste 30 åren har arten ökat med mellan 800 och 1200 %.

För att den ingående arten sångsvan ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till områden med låg grad av mänsklig störning speciellt under ruvningsperioden (t.ex. från friluftsliv).
- Ostörd hydrologi och god tillgång på föda i häckningsvattnet.

Bevarandemål

Sångsvan ska förekomma inom området. Det ska finnas lämpliga häckningsmiljöer i orörda och ostörda våtmarksmiljöer.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Intensiv och/eller långvarig mänsklig störning på häckningslokalerna.
- Dikning/torrläggning.
- Predation från rovdjur (predation på ägg/ungar från mink, korp och räv och ibland på vuxna fåglar av havsörn).

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Sångsvanen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningssperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av sångsvan, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Sångsvanen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

- Sångsvanen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Sångsvanen är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö finns i området. Förekomst av ett till två par är förmodligen vad området kan inrymma för arten. Att häckningen misslyckas vissa år kan ha naturliga orsaker (t.ex. predation). Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A094 - Fiskgjuse, Pandion haliaetus

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare år har fiskgjuse häckat i Natura 2000-området Västersjön. Det rör sig förmodligen endast om ett par. Observationer av fåglar som flyger iväg med byten ut ur området, även mot Norge, kan innebära att flera par använder området för sin fiskfångst.

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Den fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från bopplatsen). Fiskgjusen häckar i en stor del av Sverige, utom i fjällen och på Gotland. Arten är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det absolut vanligaste trädslaget är tall där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Arten är en flyttfågel.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 3400-4700 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon statistiskt säkerställd trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten fiskgjuse ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till områden med minimal mänsklig störning, som t.ex. friluftsliv, speciellt under häckningstid (framtagna vädjandeskyltar kan nyttjas till detta).
- God tillgång på lämpliga bytesfiskar, gärna i vattenområdet närmast häckningsplatsen.

Bevarandemål

Fiskgjuse ska förekomma i området. Där ska finnas lämpliga häcknings- och födosöksområden med kraftiga tallar, gott om fisk och med låg grad av mänsklig störning att gjusarnas häckning kan lyckas.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Mänsklig störning på häckningslokalerna under häckningsperioden från badande, båtsport, kanoting och sportfiske.
- Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.
- Skogsavverkning utan hänsyn till fiskgjusens boträd eller presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, eftersom tillgången på lämpliga träd då minskar.
- Miljögiftspåverkan kan inte uteslutas. Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen med potentiella negativa effekter (t.ex. bromerade flamskyddsmedel).

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Fiskgjusen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
 - Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
 - I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av fiskgjuse. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.
 - Artskyddsförordningen förbjuder förvaring av levande exemplar av fiskgjuse.
- Fiskgjuse tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- Fiskgjusen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
 - Fiskgjusen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för arten bedöms finnas i området. Regelbundna observationer av fåglar under häckningstid samt konstaterade häckningar under senare år medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A104 - Järpe, *Bonasa bonasia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Järpe har konstaterats häcka vid ett tillfälle under senare tid i Natura 2000-området Västersjön. Dessutom föreligger några fynd av ensamma individer under häckningstid.

Järpen förekommer i större delen av Sverige men saknas på Gotland och Öland liksom i fjällen. Den vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10 % för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhången samt björkknopp. I omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av täta granbestånd. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir (25-50 ha). När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Ungfågelspridningen kan röra sig om i storleksordningen någon eller några km. Arten är en stannfågel.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 90 000-156 000 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten järpe ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör den ha tillgång till områden med förekomst av skydd i form av framför allt täta skogsbestånd med självföryngring av gran med inslag av lövträd.

Bevarandemål

Järpe ska förekomma inom området. Det ska finnas lämpliga häckningsmiljöer i form av tät granskog med lövinslag på fuktig mark med god tillgång på insekter.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Ett intensivt och storskaligt skogsbruk och som även påverkar hydrologin.
- Gallring och röjning i barrskog i anslutning till surdråg, alkärr och andra lövträdsrika partier.
- Stark fragmentering av skogslandskapet med isolerade lämpliga bestånd mindre än 25 ha.
- Markavvattning som minskar förekomsten av våta och fuktiga områden och därmed insektstillgången, vilken är viktig för skogshönsens kycklingar.
- Jakt.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Järpen får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av järpe som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i

artskyddsförordningen).

- Järpen är upptagen i Bilaga III i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Inom området bedöms lämplig livsmiljö för järpe finnas. Konstaterad häckning samt ströfynd av arten under häckningstid medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A108 - Tjäder, *Tetrao urogallus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Det föreligger ett flertal rapporterade fynd av tjäder under senare tid från ett begränsat landskapsavsnitt där Natura 2000-området Västersjön ingår. Arten har observerats under alla årstider och ibland i större grupper. Observationer av tjädrar med beteenden som indikerar häckning har även gjorts.

Tjädern häckar i större delen av Sverige utom på Gotland och på Öland. Den kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd, den rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 kvadratkilometer. I dessa områden måste ett flertal villkor vara uppfyllda. Vintertid kräver arten förekomst av äldre successionsfaser av talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnar sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans möjlighet att producera ägg. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnar sig på insekter. Sammanfattningsvis kan sägas att tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en stor variation ifråga om successionsstadier och våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Arten är en stannfågel.

Populationsstorleken av tjäder i Sverige 2008-2012 uppskattades till 240 000-458 000 par. Arten har på längre sikt minskat i Götaland och södra Svealand, men stammen bedöms ha varit stabil totalt i Sverige de senaste 15 åren (tre generationer). Resultat baserat på standarddruttr i Värmland 2002-2013 visar inte heller på någon trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten tjäder ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör den ha tillgång till större sammanhängande skogsområden som innehåller en variation med avseende på successionsstadier och våta/fuktiga områden (sumpskog, kärr, myr, bäckdrag).

Bevarandemål

Tjäder ska regelbundet finnas i området. Här ska finnas skyddade spelplatser i äldre naturskogsartade skogsbestånd samt tillgång till våtmarker. Dessa miljöer ska ha en god tillgång på föda (bl.a. insekter, tallbarr och tuvull) samt erbjuda arten goda möjligheter till reproduktion.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Storskaligt skogsbruk, t.ex. fragmentering främst på landskapsnivå och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.
- Störning vid spelplatser.
- Markavvattning som minskar förekomsten av våta och fuktiga områden och därmed insektstillgången, vilken är viktig för skogshönsens kycklingar.
- Jakt.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Tjädern får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av tjäder som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Tjädern är upptagen i Bilaga II i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för tjäder bedöms finnas i området. Ett flertal observationer under häckningstid i området och dess närområde medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A127 - Trana, Grus grus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranor har observerats vid ett flertal tillfällen i Natura 2000-området Västersjön under senare tid. Observationerna som gjorts under häckningstid har rört ett eller några par. Även någon enstaka häckning har konstaterats.

Tranan häckar på sankar sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. Övervintrar i Sydvästeuropa, främst i Spanien, men även i Portugal och Frankrike samt i Nordafrika.

Populationsstorleken av trana i Sverige 2008-2012 uppskattades till 21 000-39 000 par. Det har skett en mycket kraftig ökning av populationen de senaste 30 åren (150-250 %). Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar också på en ökande trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten trana ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Möjlighet att bygga bo oåtkomligt från marklevande rovdjur.
- Grunda vattenområden för vila och/eller övernattning.

Bevarandemål

Trana ska förekomma i området. Detta ska erbjuda lämpliga och skyddade häckningsmiljöer för arten i form av öppna myrmarker med god tillgång på föda, såsom insekter och grodor.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Kraftiga vattenståndsförändringar, t.ex. beroende på vattenreglering, som gör att grunda områden blir torrlagda eller för djupa.
- Stora förändringar i vattenstånd under häckningstid kan leda till att våtmarksfåglar avbryter häckningen.
- Giftspridning.
- Övergödning av vattenmiljön.
- Predation av mink.
- Mänsklig störning i närheten av häckningsplatser.
- Etablering av vindkraftverk eller annan större anläggning i närheten av häckningsområden eller vid födosöksområden. Storvuxna fåglar är mest utsatta.
- Jakt utomlands.
- Negativa biotopförändringar i övervintringsområden och utmed flyttningsleder.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Tranan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna,

särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av trana. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket.

- Artskyddsförordningen förbjuder förvaring av levande exemplar av trana.

- Tranan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

- Tranan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

- Tranan är upptagen i AEWAs (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Området bedöms innehålla lämplig livsmiljö för trana vilket förmodligen kan inrymma några par. Påvisad häckning, åtminstone vid ett tillfälle, samt regelbundna observationer av arten under häckningstid i området medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ljungpipare har observerats vid flera tillfällen under senare år i Natura 2000-området Västersjön. Observationerna har framförallt gjorts under inledningen av häckningssäsongen, men observationer under häckningstid har även gjorts. Observationerna har gällt enstaka fåglar upp till några par.

Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet. Arten kräver stora sammanhängande öppna områden. Ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar. De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 83 000-140 000 par och har under perioden 2001-2012 inte visat någon ökande eller minskande trend. Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar dock en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A166 - Grönbena, Tringa glareola

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Det föreligger ett flertal rapporterade fynd av grönbena under senare tid i Natura 2000-området Västersjön. Upp till ett tiotal fåglar har observerats samtidigt. Arten har ofta observerats spelande samt med beteenden som indikerar pågående häckning.

Grönbenan är en vanlig häckfågel i mellersta och norra Sverige. I södra Sverige är arten betydligt ovanligare. Lämpliga häckningsmiljöer för grönbenan utgörs av sankastränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär. Arten övervintrar främst i tropiska Afrika.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 97 000-167 000 par. Sedan mitten av 1980-talet har grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige. Resultat baserat på standardrutten i Värmland 2002-2013 visar också en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet. Den totala populationen i Sverige visar dock inte någon minskande trend under perioden 2001-2012.

För att den ingående arten grönbena ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till öppna våtmarksmiljöer, gärna med dyiga, flacka stränder.

Bevarandemål

Grönbena ska förekomma inom området. Det ska finnas lämpliga häckningsmiljöer i orörda våtmarksmiljöer.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Utebliven hävd på sankastränder (sydsvenska beståndet). Minskande hävd av raningar och silängar (norra Sverige).
- Dikning av myrmark som bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr (tidigare och främst södra Sverige).
- Storskalig torvbrytning (främst norra Sverige och eventuellt ökande hot).
- Minskad eller upphörd hävd.
- Stora förändringar i vattenstånd under häckningstid kan leda till att våtmarksfåglar avbryter häckningen.
- Giftspridning.
- Övergödning av vattenmiljön.
- Predation av mink.
- Mänsklig störning i närheten av häckningsplatser.
- Etablering av vindkraftverk eller annan större anläggning i närheten av häckningsområden eller vid födosöksområden. Storvuxna fåglar är mest utsatta.
- Jakt av arten utomlands.
- Negativa biotopförändringar i övervintringsområden och utmed flyttningleder.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Grönbenan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av grönbena, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Grönbenan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).
- Grönbenan är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).
- Grönbenan är listad i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig häckningsmiljö för grönbena bedöms finnas i området. Regelbundna observationer av ett flera individer/par under häckningstid i området medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A222 - Jorduggla, *Asio flammeus*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare tid föreligger en förmodad häckning från 2011 av jorduggla i ett begränsat landskapsavsnitt där Natura 2000-området Västersjön ingår. Några ytterligare noteringar av arten de senaste 25 åren finns inte i de databaser som idag finns för rapportering.

Jordugglan häckar på hedar, myrar, ängsmark och hyggen i norra Sverige söderut till Härjedalen - Ångermanland, eventuellt regelbundet även i Dalarna, västra Hälsingland och Medelpad. Arten häckar tillfälligt även vid våtmarker, i skärgårdsmiljöer eller på havsstrandängar i södra och mellersta Sverige. Under häckningen jagar arten över arealer i storleksordningen 5–25 kvadratkilometer. Bytesdjuren består av smågnagare. Jordugglan övervintrar i västra och sydvästra Europa samt norra Afrika, men även fåtaligt i södra och mellersta Sverige.

Arten är nomadisk och fluktuerar en hel del beroende på födotillgången. Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 760-4 700 par. Den generella populationstrenden i Sverige de senaste 20 åren (tre generationer) är negativ och bedöms uppgå till 10–30 %. Orsaken beror främst på uteblivna eller starkt reducerade smågnagartoppar. En stabilisering av populationens storlek under senare tid medför att den nu bedöms som livskraftig.

För att den ingående arten jorduggla ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång till områden bestående av större sammanhängande ytor öppen mark, såsom myrar och hedar, kalhyggen, kraftledningsgator, strandängar, ängsmarker eller extensivt betade marker i jordbrukslandskapet.
- God tillgång på lämplig föda i form av sork och andra smågnagare.

Bevarandemål

Arten jorduggla ska förekomma regelbundet inom området. Det ska finnas tillgång till öppna marker med lämpliga häckningsplatser och för jakt på byten.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Markavvattning och torrläggning av våtmarker leder sekundärt till igenväxning av öppna marker. Särskilt i södra och mellersta Sverige har många lämpliga häckningsmiljöer förstörts genom dikning.
- Nedläggning och igenplantering av tidigare öppen mark i skogs- och mellanbygderna i kombination med minskad hävd av kvarvarande öppna marker gör att arealen lämplig häckningsmiljö minskar.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Jordugglan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av jorduggla. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter

tillstånd från Jordbruksverket.

- Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av jorduggla. Jordugglan tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten.
- Jordugglan är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Fynd av jorduggla från bara ett år (2011) under senare tid trots att området besöks relativt frekvent av ornitologer tyder på att arten nyttjar området ytterst sporadiskt. Mot bakgrund av artens nomadiska uppträdande och att lämplig livsmiljö för arten bedöms finnas över stora delar av området och dess närområde bedöms bevarandetillståndet som gynnsamt.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Under senare tid har spillkråka noterats vid ett flertal tillfällen i Natura 2000-området Västersjön. Observationerna har gjorts främst gjorts på våren och försommaren.

Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Arten är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur. Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100-1 000 ha. Vintertid rör sig arten över större områden.

Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 18 000-32 000 par. En minskning av populationen har skett med ca 25 % under de senaste 15 åren. Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar också en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet.

För att den ingående arten spillkråka ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror (speciellt hästmyror i rotrötad gran).
- Lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok med en stamdiameter i bröst höjd som överstiger 30 cm för asp och 40 cm för tall.

Bevarandemål

Spillkråka ska förekomma regelbundet i området. Det ska finnas lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer i form av äldre barr- och blandskogar med inslag av grövre asp och tall med god tillgång på insekter (bl.a. myror).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Det moderna skogsbruket, vilket lett till minskad lövandel, ökad granandel och mer homogena bestånd i främst södra och mellersta Sverige.
- Brist på lämpliga boträd på grund av en lägre medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter.
- Stubbrytning minskar förekomsten av hästmyror som är huvudfödokällan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Spillkråkan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av spillkråka, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).
- Spillkråkan är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för spillkråka bedöms finnas i området. Några häckningsfynd av arten har dock inte gjorts under senare tid, men observationer under sommaren och med ropande/trummande individer på våren visar att området är betydelsefullt för arten. Bevarandetillståndet bedöms som oklart men troligen gynnsamt.

A241 - Tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tretåig hackspett har påträffats ett flertal gånger i Natura 2000-området Västersjön under senare år. Även häckning har konstaterats.

Sydgränsen för den tretåiga hackspetten i Sverige ligger i Dalsland, norra Västergötland och norra Östergötland. I området upp till det huvudsakliga utbredningsområdet, som sträcker sig från mellersta Värmland, Dalarna och Gästrikland norrut till finska gränsen, har arten dock en oregelbunden och sällsynt förekomst. Från att tidigare ha varit en allmän till tämligen allmän häckfågel i Sverige har arten på många håll minskat kraftigt, eller helt försvunnit under senare hälften av 1900-talet. Populationsstorleken 2008-2012 uppskattades till 6 200-13 000 par.

Den tretåiga hackspetten förekommer huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar och ofta i sumpskogar. Den kan även förekomma i flera andra skogstyper bara kraven på rik födotillgång i form av vedlevande insekter är tillgodosedda (t.ex. brandfält och äldre alstrandskog). Arten är en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid och är mer rörlig än många andra hackspettar eftersom den är specialist på barkborrar och dess variationer i förekomst. Häckningsreviret är i storleksordningen 25-100 ha.

Den tretåiga hackspetten är rödlistad inom kategorin Nära hotad (NT).

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Några noteringar av törnskata i Natura 2000-området Västersjön under senare tid finns inte i de databaser som idag finns för rapportering. Det senaste rapporterade fyndet av arten är från 2005. Arten har minskat i Sverige och det kan vara så att den är utgången från området (se mer nedan).

Törnskatan häckar i skogsbryn, på hyggen samt i öppna busk- och snårmarker. Den förekommer i södra och mellersta Sverige samt i Norrlands kustland, norrut till Norrbotten. Beståndet har nästan halverats de senaste 30 åren, men har varit stabilt de senaste 10 åren. Resultat baserat på standarddruttr i Värmland 2002-2013 visar också en minskande trend med avseende på populationens storlek i länet. Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 29 000-58 000 par. Framförallt har intensifieringen av jordbruket (t.ex. borttagandet av buskrika kantzoner och diken) och igenväxning av buskrika betesmarker gjort att arealen lämplig häckningsbiotop minskat. Troligen har törnskatans kolonisering av hyggen kompenserat för förlusten av betesmarker i jordbrukslandskapet. Från Värmland/Dalarna och norrut är hyggen den viktigaste biotopen. Törnskatan är en flyttfågel och övervintrar i tropiska östra och södra Afrika.

Bevarandemål

Betydelsen av artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå (s.k. D-förekomst). Detta medför att några bevarandemål inte har satts för arten.

Negativ påverkan

Beskrivs ej på grund av D-förekomst.

Bevarandeåtgärder

Utgår beroende på D-förekomst.

Bevarandetillstånd

Eftersom artens förekomst i området har bedömts som obetydlig på biogeografisk nivå innebär det även att någon bedömning av bevarandetillstånd inte har gjorts för arten.

A409 - Orre, Tetrao tetrix tetrix

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten orre har påträffats ett flertal gånger i Natura 2000-området Västersjön under senare tid. Observationerna gäller främst spelande fåglar under våren med som mest drygt 30 individer. Observationer av orrar under sommaren har även gjorts, band annat har ruvande fåglar påträffats.

Orren häckar på hedar, mossar och i skogsmark samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder i hela landet utom på Öland. Arten har minskat kraftigt i Sverige de senaste 30 åren (48-65 %), men ökat de senaste 10 åren (4-38 %). Populationen har dock varit relativt stabil de senaste 15 åren (tre generationer). Resultat baserat på standardrutter i Värmland 2002-2013 visar inte någon trend med avseende på populationens storlek i länet. Populationsstorleken i Sverige 2008-2012 uppskattades till 129 000-222 000 par. Under sommarhalvåret är födan varierad, där vegetabilier dominerar (bl.a. blåbärsblom är en viktig komponent), medan björkknoppar är den viktigaste födan under vinterhalvåret. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 kvadratkilometer.

För att den ingående arten orre ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Tillgång på häckningsmiljöer såsom mossar och tidiga successionsstadier efter skogsbränder.
- God tillgång på insekter är mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.
- God tillgång på björkknoppar under vinterhalvåret.

Bevarandemål

Orre ska regelbundet förekomma inom området. Det ska finnas spelplatser och lämpliga häckningsmiljöer med god tillgång på insekter.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Minskad förekomst av lämpliga miljöer såsom stora öppna myrmarker.
- Ökad täthet i skogen genom upphört skogsbete och genom att småjordbruken i skogsbygderna läggs ned.
- Det betydligt mindre skapandet av stora brandfält med efterföljande lövuppslag från naturliga bränder genom att dessa som regel släcks direkt.
- Skogsbrukets inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar istället för lövrika, luckiga och flerskiktade skogar minskar födounderlaget, t.ex. björkknoppar vintertid.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Orren får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905). Övriga tider på året är den fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon.
- Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- Artskyddsförordningen förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av orre som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också

förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).

- Orren är upptagen i Bilaga III i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Lämplig livsmiljö för orre bedöms finnas i området. Regelbundna observationer av orrar i spel- och häckningstid men också fynd av fåglar i pågående häckning medför att bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

Utvecklingsmark

Inom Natura 2000-området finns ett flertal områden (56 st) vilka har klassats utgöra utvecklingsmark, varav 51 områden med målnaturtyp taiga (9010) och fem områden med målnaturtyp svämlövskog (91E0). Områdena med utvecklingsmark finns framförallt i områdets centrala och östra delar och har en total areal på 122,3 hektar (119,1 respektive 3,2 hektar).

Dokumentation

Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- ArtDatabanken. 2014. Sammanställning av populationsuppgifter för fåglar från artikel 12-rapporteringen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Opublicerat material.
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-07. (<http://www.artportalen.se>)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Västersjön. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2013. Naturvårdsbränning i naturreservat i Värmlands län. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Häckande fåglar i Värmland. Trender för arter och miljöindikatorer baserat på standarddruttsdata 1998-2013. Publikationsnummer 2014:19.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. VMI rapport - Myr kring Västersjön och Östersjön S14C1D01 (opublicerad, Länsstyrelsens arkiv)
- Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige - Värmlands län.
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A001, Smålom. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A094, Fiskgjuse. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A104, Järpe. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A108, Tjäder. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A038, Sångsvan. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A127, Trana. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A140, Ljungpipare. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A166, Grönben. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A222, Jorduggla. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A236, Spillkråka. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A241, Tretåig hackspett. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A338, Törnskata. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000. Art- och naturtypsvisa vägledning. Art A409, Orre. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2007. Myrskyddsplan för Sverige - Objekt i Värmlands län. Särtryck ur

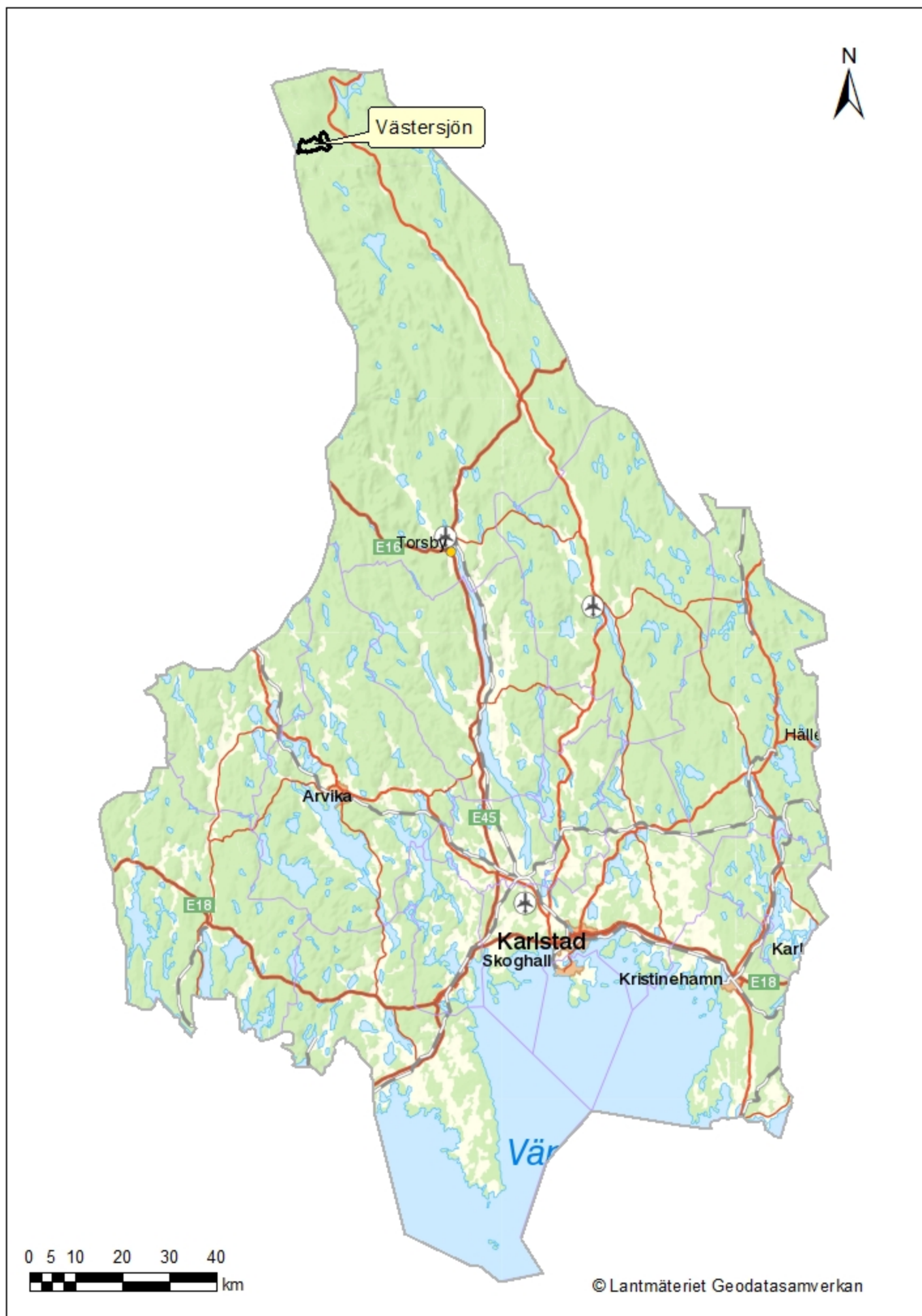
Myrskyddsplan för Sverige, delrapport: Objekt i Svealand. Rapport 5668 - April 2007.

- Naturvårdsverket. 2008. Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige. Rapport 5813.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1926, Slät tallkapschongbagge. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1081, Bredkantad dykare. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7310, Aapamyrar. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 91D0, Skogsbevuxen myr. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9080, Lövsumpskog. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 7140, Öppna mossar och kärr. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9010, Taiga. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Skogsstyrelsen. Biotopskydd - Objekt nummer SK 711-2002. Beslut 2002-09-17.
- Skogsstyrelsen. Biotopskydd - Objekt nummer SK 712-2002. Beslut 2002-09-17.

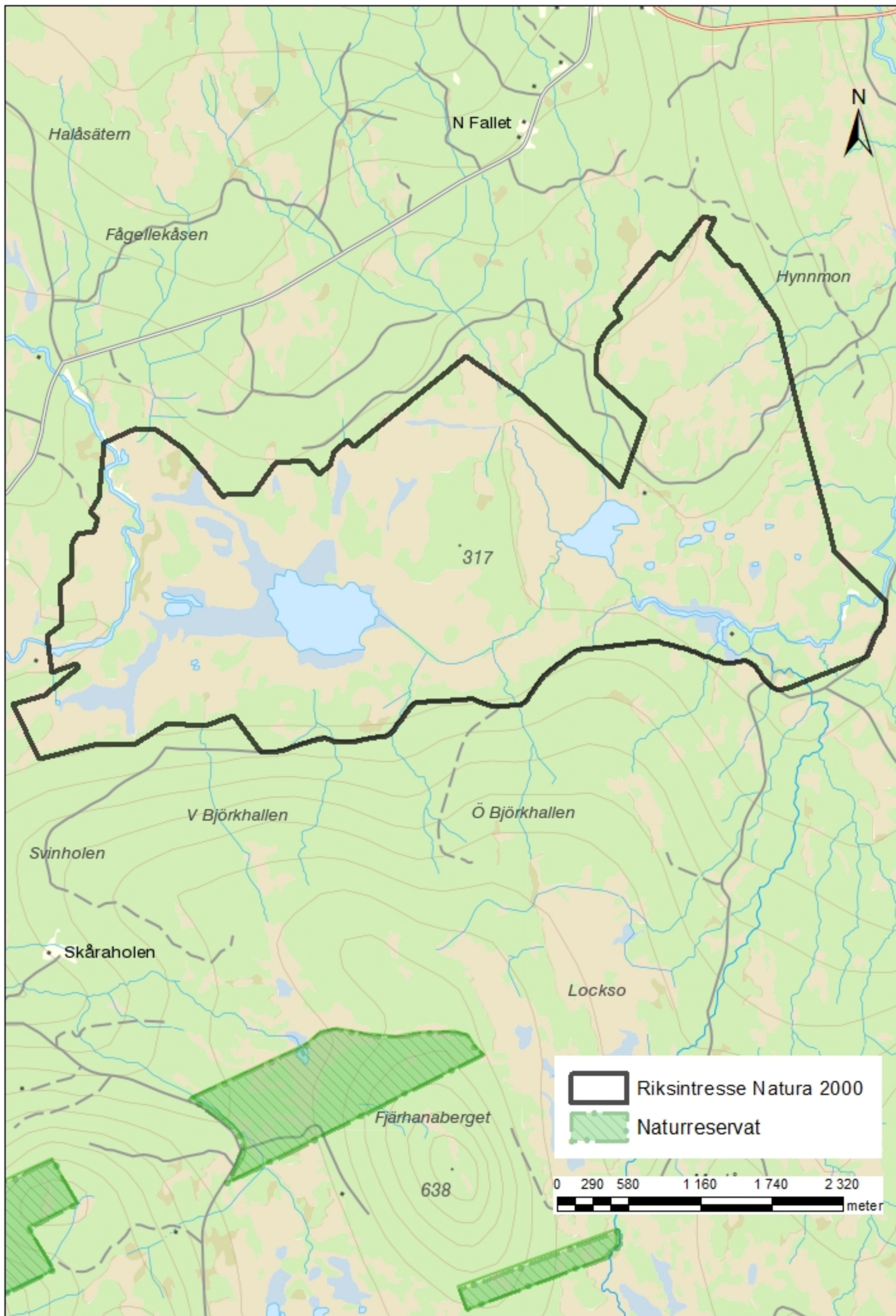
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

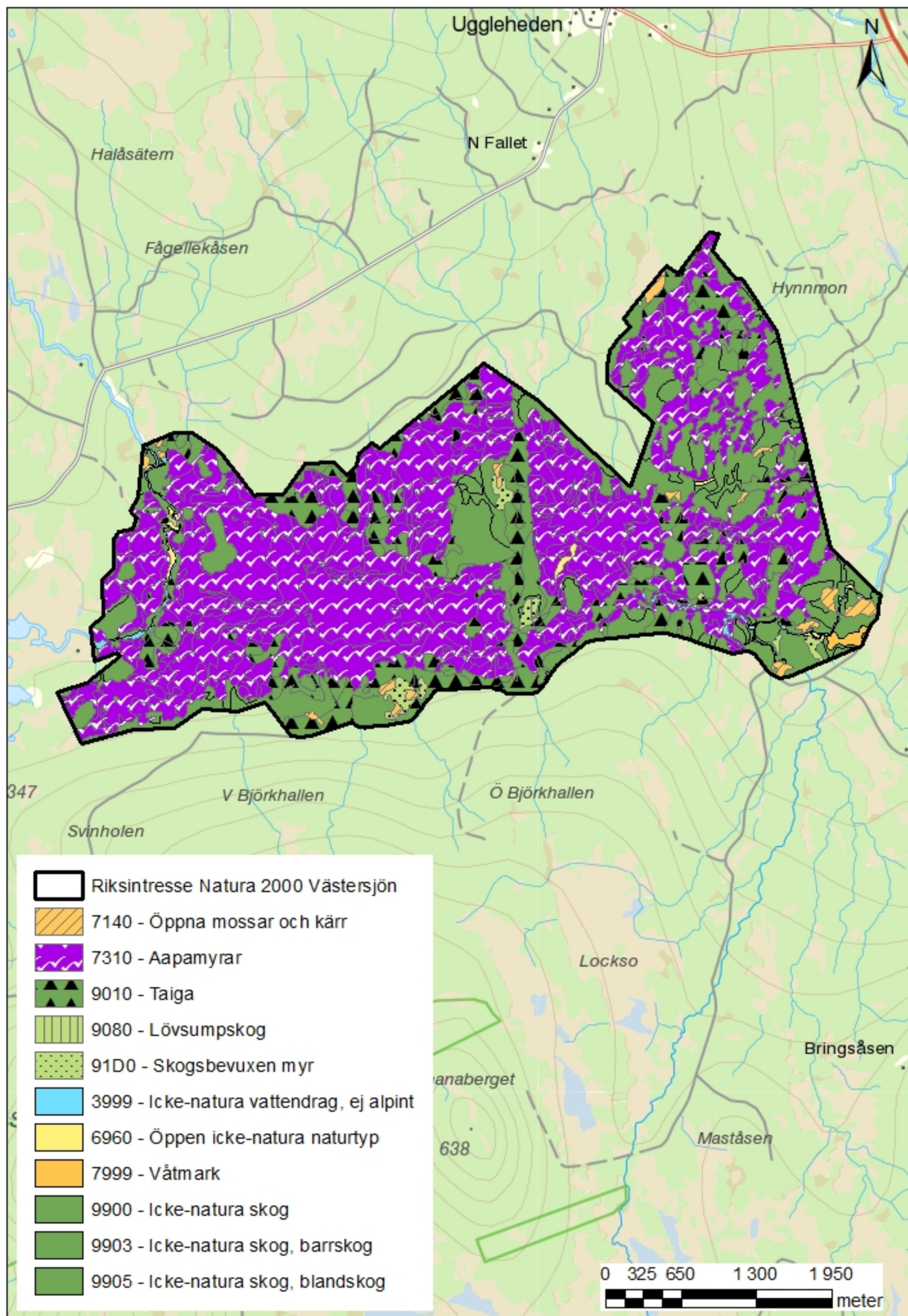
Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Västersjön

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Västersjön

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland